

Minimumdoelen

WETENSCHAPPEN EN TECHNIEK

NATUUR

Algemene vaardigheden

- 1.1 De leerlingen kunnen gericht waarnemen met alle zintuigen en kunnen waarnemingen op een systematische wijze noteren.

Gezondheid

- 1.17 De leerlingen kunnen gezonde en ongezonde levensgewoonten in verband brengen met wat ze weten over het functioneren van het eigen lichaam;
- 1.18 De leerlingen weten dat bepaalde ziekteverschijnselen en handicaps niet altijd kunnen worden vermeden;
- 1.19 De leerlingen beseffen dat het nemen van voorzorgen de kans op ziekten en ongevallen vermindert;
- 1.20 De leerlingen kunnen de hulp inroepen van een volwassene in een noodsituatie;

Milieu

- 1.23* De leerlingen tonen zich in hun gedrag bereid om in de eigen klas en school zorgvuldig om te gaan met afval, energie, papier, voedsel en water
- 1.24 De leerlingen kunnen met concrete voorbeelden uit hun omgeving illustreren hoe mensen op positieve, maar ook op negatieve wijze omgaan met het milieu;
- 1.25 De leerlingen kunnen met concrete voorbeelden uit hun omgeving illustreren dat aan milieuproblemen vaak tegengestelde belangen ten grondslag liggen;
- 1.26* De leerlingen tonen respect en zorg voor de natuur vanuit het besef dat de mens voor zijn levensbehoeften afhankelijk is van het natuurlijk leefmilieu.

MENS EN MAATSCHAPPIJ

MAATSCHAPPIJ

Sociaal-economische verschijnselen

- 2.3 De leerlingen kunnen met een zelf gekozen voorbeeld het nut en het belang aangeven van een collectieve voorziening, waarvoor de overheid zorg draagt.
- 2.6 De leerlingen tonen zich bereid om actieve en passieve vormen van vrijetijdsbesteding te onderzoeken en te evalueren.

Sociaal-culturele verschijnselen

- 2.7 De leerlingen kunnen er in hun omgang met leeftijdgenoten op discrete wijze rekening mee houden dat niet alle kinderen in hetzelfde type gezin wonen als zichzelf.

Verkeer en mobiliteit

- 4.17 De leerlingen kennen de belangrijkste gevolgen van het groeiende autogebruik en kunnen de voor- en nadelen van mogelijke alternatieven vergelijken.

Brongebruik

- 5.1 De leerlingen kunnen op hun niveau verschillende informatiebronnen raadplegen.

ICT

INFORMATIE- EN COMMUNICATIETECHNOLOGIE (ICT)

- 1 De leerlingen hebben een positieve houding tegenover ICT en zijn bereid ICT te gebruiken om hen te ondersteunen bij het leren.
- 4 De leerlingen kunnen zelfstandig leren in een door ICT ondersteunde leeromgeving.
- 5 De leerlingen kunnen ICT gebruiken om eigen ideeën creatief vorm te geven.
- 6 De leerlingen kunnen met behulp van ICT voor hen bestemde digitale informatie opzoeken, verwerken en bewaren.
- 7 De leerlingen kunnen ICT gebruiken bij het voorstellen van informatie aan anderen.

LEREN LEREN

- 1 De leerlingen kunnen losse gegevens verwerven en gebruiken door ze betekenis te geven en te memoriseren.
- 2 De leerlingen kunnen op systematische wijze verschillende informatiebronnen op hun niveau zelfstandig gebruiken.
- 3 De leerlingen kunnen op systematische wijze samenhangende informatie (ook andere dan teksten) verwerven en gebruiken.

SOCIALE VAARDIGHEDEN

RELATIEWIJZEN

- 1.1 De leerlingen kunnen zich op een assertieve wijze voorstellen.
- 1.2 De leerlingen kunnen in omgang met anderen respect en waardering opbrengen.
- 1.3 De leerlingen kunnen zorg opbrengen voor iets of iemand anders.
- 1.4 De leerlingen kunnen hulp vragen en zich laten helpen.
- 1.5 De leerlingen kunnen bij groepstaken leiding geven en onder leiding van een medeleerling meewerken.
- 1.6 De leerlingen kunnen kritisch zijn en een eigen mening formuleren.

SAMENWERKING

- 3. De leerlingen kunnen samenwerken met anderen, zonder onderscheid van sociale achtergrond, geslacht of etnische origine.

NEDERLANDS

LEZEN

- 3.1 De leerlingen kunnen (verwerkingsniveau = beschrijven) de informatie achterhalen in: voor hen bestemde instructies voor handelingen van gevarieerde aard.
- 3.3 De leerlingen kunnen (verwerkingsniveau = beschrijven) de informatie achterhalen in: voor hen bestemde teksten in tijdschriften.
- 3.4 De leerlingen kunnen (verwerkingsniveau = structureren) de informatie ordenen die voorkomt in: voor hen bestemde school- en studieteksten en instructies bij schoolopdrachten.

SPREKEN

- 2.1 De leerlingen kunnen (verwerkingsniveau = beschrijven) het gepaste taalregister hanteren als ze: aan leeftijdgenoten over zichzelf informatie verschaffen.
- 2.3 De leerlingen kunnen (verwerkingsniveau = beschrijven) het gepaste taalregister hanteren als ze: over een op school behandeld onderwerp aan de leerkracht verslag uitbrengen.
- 2.5 De leerlingen kunnen (verwerkingsniveau = structureren) het gepaste taalregister hanteren als ze: vragen van de leerkracht in verband met een behandeld onderwerp beantwoorden.

SCHRIJVEN

- 4.5 De leerlingen kunnen (verwerkingsniveau = structureren): een formulier invullen met informatie over henzelf.
- 4.6 De leerlingen kunnen (verwerkingsniveau = structureren): schriftelijk antwoorden op vragen over verwerkte inhoud.
- 4.7 De leerlingen kunnen voor het realiseren van bovenstaande eindtermen bovendien:
 - hun teksten verzorgen rekening houdende met handschrift en lay-out

- spellingsafspraken en -regels toepassen in verband met het schrijven van
 - » woorden met vast woordbeeld:
 - » klankzuivere woorden
 - » hoogfrequente niet-klankzuivere woorden
 - » woorden met veranderlijk woordbeeld (regelwoorden):
 - » werkwoorden
 - » klinker in open/gesloten lettergreep
 - » verdubbeling medeklinker
 - » niet-klankzuivere eindletter
 - » hoofdletters
 - » interpunctietekens . , ? ! :

4.8 De leerlingen ontwikkelen bij het realiseren van de eindtermen voor spreken, luisteren, lezen en schrijven de volgende attitudes:

- luister-, spreek-, lees- en schrijfbereidheid;
- plezier in luisteren, spreken, lezen en schrijven;
- bereidheid tot nadenken over het eigen luister-, spreek-, lees- en schrijfgedrag;
- bereidheid tot het naleven van luister-, spreek-, lees-, en schrijfconventies;
- weerbaarheid.

GO!

ALGEMEEN LEERPLAN

LEREN LEREN

- 1 De leerlingen kunnen losse gegevens verwerven en gebruiken door ze betekenis te geven en te memoriseren.
- 2 De leerlingen kunnen op systematische wijze verschillende informatiebronnen op hun niveau zelfstandig gebruiken.
- 3 De leerlingen kunnen op systematische wijze samenhangende informatie (ook andere dan teksten) verwerven en gebruiken.

SOCIALE VAARDIGHEDEN

Relatiewijzen

- 1.1 De leerlingen kunnen zich op een assertieve wijze voorstellen.
- 1.2 De leerlingen kunnen in omgang met anderen respect en waardering opbrengen.
- 1.3 De leerlingen kunnen zorg opbrengen voor iets of iemand anders.
- 1.4 De leerlingen kunnen hulp vragen en zich laten helpen.
- 1.5 De leerlingen kunnen bij groepstaken leiding geven en onder leiding van een medeleerling meewerken.
- 1.6 De leerlingen kunnen kritisch zijn en een eigen mening formuleren.

Samenwerking

- 3 De leerlingen kunnen samenwerken met anderen, zonder onderscheid van sociale achtergrond, geslacht of etnische origine.

WO NATUUR

ALGEMENE VAARDIGHEDEN EN ATTITUDES

- 32103 Verschillen onderscheiden in geluid, geur, kleur, smaak en voelen.
- 32104 Gericht waarnemen met alle zintuigen en die waarnemingen op een systematische wijze noteren.
- 32106 Een houding van zorg en respect voor de natuur.
- 32107 Aantonen dat ze respect en zorg hebben voor de natuur vanuit het besef dat de mens voor zijn levensbehoeften afhankelijk is van het natuurlijk leefmilieu.

LEVENDE NATUUR

Planten

- 32220 Illustreren dat de mens de aanwezigheid van planten in zijn omgeving beïnvloedt (bv. akkerbouw, tuinen, parken, bermen, poelen, vijvers, beken ...)

Dieren

- 32313 Illustreren dat de mens de aanwezigheid van dieren in zijn omgeving beïnvloedt (bv. huisdieren, dierentuinen, dierenkwekerijen ...)

Het menselijk lichaam

- 32506 Lichamelijke veranderingen die ze bij zichzelf en leeftijdsgenoten waarnemen, verwoorden als normale aspecten in hun ontwikkeling.
- 32516 De functie van de belangrijkste organen binnen het ademhalings-, het spijsverterings- en het hart- en bloedvatstelsel in eigen termen verwoorden.

GEZONDHEIDSEDEDUCATIE

Voeding

- 32703 Verwoorden dat voedingsgewoontes gezond of ongezond kunnen zijn (bv. niet eenzijdig, met mate, regelmaat ...)
- 32704 Aangeven dat een evenwichtige voeding nodig is om te groeien, te bewegen en goed te functioneren.

Omgaan met ziektes, handicaps en verslaving

- 32721 Situaties en gedragingen herkennen die schadelijk of bevorderlijk kunnen zijn voor hun gezondheid. (bv. overdadig lawaai, onaangepaste kledij, medicatiegebruik ...)
- 32722 Aangeven dat bepaalde ziekteverschijnselen en handicaps niet altijd kunnen worden vermeden.
- 32723 Voorbeelden geven van voorzorgsmaatregelen (bv. inentingen, medicatie, voeten ontsmetten na het zwemmen) om besmettelijke ziektes, parasieten en ongevallen te voorkomen (bv. luizen, teken, HIV ...)
- 32727 Met een aantal voorbeelden illustreren dat gezonde leefgewoontes een combinatie zijn van o.m. gezonde voeding, voldoende beweging en rust, hygiëne en preventie.

Milieueducatie

- 32805 Acties bedenken die zij zelf kunnen uitvoeren om milieubewuster om te gaan met afval, water, energie.
- 32806 Eenvoudige voorbeelden geven van situaties uit hun eigen leefwereld of de actualiteit die lucht-, water- of bodemvervuilend of -aantastend zijn.
- 32811 Aangeven dat bossen en wouden een essentiële rol spelen in het totale milieustelsel (bv. belang van het regenwoud).
- 32812 Aangeven dat de voorraad grondstoffen niet onbeperkt is en dat men er dus zuinig mee moet omgaan.
- 32814 Met concrete voorbeelden uit hun omgeving illustreren hoe mensen op positieve, maar ook om negatieve wijze omgaan met het milieu.

WO RUIMTE

LANDSCHAPPEN-RUIMTELIJKE ORDENING

- 35809 In de realiteit en op een gepaste kaart enkele typerende kenmerken aangeven van een landelijke, stedelijke, toeristische, recreatieve en industriële omgeving (bv. fabrieken, woonhuizen, appartementen, winkelcentra, akkers, velden, bossen ...)

WO TECHNIEK

ALGEMENE VAARDIGHEDEN EN ATTITUDES

- 33104 Hygiënisch, veilig, zorgzaam en nauwkeurig werken.

WO TIJD

DAGELIJKSE TIJD

Begrippen van tijdsaanduiding en tijdsindeling

- 3.4.1.1 Op een correcte wijze begrippen hanteren die verwijzen naar aanduidingen van tijd in het actief taalgebruik; in leeftijdsgebonden en authentieke contexten.
- 3.4.1.1.22 ouderdom, leeftijd.
- 3.4.1.2 Op een correcte wijze begrippen hanteren die verwijzen naar aanduidingen van tijd in het actief taalgebruik; in leeftijdsgebonden en authentieke contexten.
- 3.4.1.2.22 kindertijd, tienertijd, volwassenheid

ORDENEN VAN TIJD

- 3.4.2.35 Vaardig en functioneel omgaan met een gevarieerd aanbod aan kalenders (verschillende soorten weekkalenders, maandkalenders, jaarkalenders).
- 3.4.2.37 Verwoorden dat hun tijdbesteding gelijkenissen maar ook verschillen vertoont met die van kinderen uit andere samenlevingen.
- 3.4.2.38 Illustreeren dat tijdbesteding mee bepaald wordt door normen en waarden, gebruiken, klimaat ...

DE TIJD METEN – DE KLOK LEZEN

- 3.4.4.4 De digitale klok lezen en interpreteren.

WO MENS EN MAATSCHAPPIJ

IK EN DE ANDEREN

Zelfbewustzijn en weerbaarheid

- 31104 In concrete situaties voldoende zelfvertrouwen tonen, gebaseerd op kennis van het eigen kunnen.
- 31106 Zich weerbaar opstellen naar leeftijdgenoten en volwassenen toe door signalen te geven die voor anderen begrijpelijk en aanvaardbaar zijn o.m. door hulpvragen te stellen, zich te laten helpen en positieve voorstellen te doen op het niveau van het samenleven in de klas en de school.

Empathie en zorg voor elkaar

- 31113 Tonen in hun omgang met anderen respect en waardering.
- 31114 Tonen in de dagelijkse omgang dat ze solidariteit en zorg opbrengen voor iemand anders.

Conflicthantering

- 31128 Kritisch zijn en een eigen mening formuleren.
- 31129 Beschrijven wat ze voelen en wat ze doen in een concrete situatie en kunnen illustreren dat zowel hun gedrag als hun gevoelens situatiegebonden zijn.

IK EN DE GROEP

Participatie, democratie en samenwerken

- 31201 Een taak binnen de groep op een verantwoordelijke wijze oppakken.
- 31202 Samenwerken met anderen in de groep, zonder onderscheid van sociale achtergrond, geslacht of etnische origine.
- 31204 De eigen bijdrage en de eigen rol of verantwoordelijkheid in een groep/klasgroep/schoolgroep/gezin/ buurt/... omschrijven.
- 31205 Bij groepstaken leiding geven en onder leiding van een medeleerling meewerken.

Regels en afspraken

- 31211 Aangeven dat er binnen de eigen groep afspraken nodig zijn.

Rechten en plichten

- 31216 Met eigen woorden uitleggen wat rechten en plichten zijn en enkele voorbeelden geven van rechten en plichten die ze zelf hebben.
- 31217 Opkomen voor eigen rechten en de rechten van anderen en actief naleven en bewaken van de eigen plichten en de plichten van anderen op het niveau van het samenleven in de klas en de school.

IK EN DE SAMENLEVING

Arbeid, vrije tijd en studiekeuze

- 31310 Zich bereid tonen om actieve en passieve vormen van vrijetijdsbesteding te onderzoeken en te evalueren.

Gezin en familie

- 31322 In hun omgang met leeftijdgenoten op discrete wijze ermee rekening houden dat niet alle kinderen in hetzelfde type gezin wonen als zijzelf.

Meervoudige identiteit

- 31325 Illustreren met eigen voorbeelden dat elke groep zijn eigen afspraken, regels, normen en waarden maakt.

Omgaan met gelijkenissen en verschillen

- 31334 Illustreren - zonder waardeoordeel - dat verschillende sociale en culturele groepen verschillende waarden en normen bezitten.

Politieke en juridische structuren en gemeenschappelijke voorzieningen

- 31364 Met voorbeelden illustreren hoe beslissingen van de overheden hun leven beïnvloeden.

Ongelijke verdeling van welvaart

- 31371 Illustreren met voorbeelden dat de welvaart in eigen land ongelijk verdeeld is.
- 31375 Illustreren met voorbeelden dat er in een land, waar ook ter wereld, een grote verscheidenheid is aan leefwijzen naargelang de woonplaats (std-platteland, klimaatzone), socio-economische situatie (rijk-arm), levensbeschouwing ...

MEDIA

ATTITUDINALE DOELEN

- 7.1.1 Een positieve houding hebben t.o.v. media en openstaan voor een brede waaier aan communicatiemiddelen en expressievormen.
- 7.1.6 Toestellen, materialen en software op een zorgzame manier hanteren.
- Bv. toestellen gepast wegbergen, ICT-toestellen uitschakelen na gebruik, materialen gepast gebruiken, zorg dragen voor eigen en andermans mediamiddelen
- 7.1.7 Bereid zijn om media te gebruiken bij het leren.

MEDIA BEGRIJPEN

- 7.2.6 Aandachtig luisteren en/of kijken naar voor hen bestemde boodschappen en de betekenis ervan begrijpen.

MEDIA GEBRUIKEN

7.3.1 Technische vaardigheden ontwikkelen i.f.v. het hanteren van media.

Bv.:

- media online gebruiken
 - toestellen, apparaten en software met elkaar verbinden (bv. beamer met computer, fototoestel met computer, afstandsbediening met tv, apps);
 - bedieningsinstructies (bv. via fiches, simulaties, helpfunctie, handleiding) begrijpen en hanteren.
- De leerlingen hanteren hierbij de gepaste basisbegrippen functioneel.

7.3.7 Informatie in aangereikte bronnen zoeken.

NEDERLANDS

SCHRIFTELIJKE TAALVAARDIGHEID

- 11299 Op een doelbewuste en efficiënte manier informatie in verschillende bronnen zoeken, selecteren en verwerken.
- 122111 In voor hen bestemde informatieve teksten: de letterlijk weergegeven informatie herkennen; de hoofdgedachte herkennen; hoofd- en bijzaken onderscheiden; de gedachtegang ontdekken.
- 122112 In voor hen bestemde informatieve teksten: de gewenste informatie herkennen; de chronologie herkennen; een vergelijking herkennen; oorzaak-gevolgrelaties herkennen; middel-doelrelaties herkennen; deel-geheelrelaties herkennen; de tekstindeling herkennen.
- 122119 De gewenste informatie achterhalen in grafieken, schema's en tabellen.
- 122122 Op basis van voor hen bestemde informatieve teksten: de gewenste informatie afleiden; de hoofdgedachte afleiden; conclusies formuleren; een vergelijking afleiden; oorzaak-gevolgrelaties afleiden; middel-doelrelaties afleiden; de chronologie afleiden.
- 122126 De informatie selecteren in voor hen bestemde argumentatieve teksten: op basis van gegeven of zelfgeformuleerde criteria; de gevraagde of gewenste informatie reconstrueren; persoonlijke meningen over de informatie weergeven.
- 123124 Zelfstandig een formulier invullen met informatie over henzelf.
- 123125 Schriftelijk antwoorden op vragen over verwerkte inhoud: de gevraagde of gewenste informatie reconstrueren; hoofdzaken van bijzaken onderscheiden.
- 123129 Schriftelijk antwoorden op vragen over verwerkte inhoud: de volgorde van belangrijkheid bepalen; de informatie weergeven aan de hand van schema's; de informatie vergelijken; de informatie samenvatten.

MONDELINGE TAALVAARDIGHEID

- 11236 Instructies voor een buitenschoolse situatie begrijpen.
- 11237 Informatie selecteren in voor hen bestemde boodschappen uit (multi)mediale bronnen: op basis van gegeven of zelfgeformuleerde criteria selecteren; de gevraagde of gewenste informatie reconstrueren; persoonlijke meningen over de informatie formuleren; waarneembare gegevens op juistheid beoordelen; de informatie op relevantie beoordelen.
- 11238 Op basis van een uiteenzetting van de leraar of medeleerlingen: de hoofdgedachte van de uiteenzetting afleiden; conclusies trekken; een vergelijking afleiden; oorzaak-gevolgrelaties afleiden; middel-doelrelaties afleiden; de chronologie afleiden; een schema gebruiken.

- 11239 Informatie selecteren in voor hen bestemde boodschappen uit (multi)mediale bronnen: de volgorde van belangrijkheid bepalen; de informatie weergeven aan de hand van schema's; de informatie vergelijken; de informatie samenvatten; de informatie naar waarde schatten.
- 11241 Informatie achterhalen uit (multi)mediale bronnen bedoeld voor een breder publiek: de gevraagde of gewenste informatie selecteren.
- 11302 Verstaanbaar, vlot en begrijpelijk spreken.
- 11322 Bij een behandeld onderwerp binnen de verschillende leergebieden hypothetische en reflectieve vragen stellen om de gewenste informatie te bekomen.
- 11323 Bij een behandeld onderwerp binnen de verschillende leergebieden kritische en controlevragen stellen om de gewenste informatie te bekomen.
- 11352 Vragen van de leraar over een behandeld onderwerp binnen de verschillende leergebieden beantwoorden: eigenschappen en kenmerken uit een context afleiden; gebeurtenissen, overeenkomsten en verschillen uit een context afleiden; verbanden uit een context afleiden.
- 11403 De eigen mening verwoorden in een grote kring en hun standpunt verduidelijken aan de hand van voorbeelden.
- 11404 De mening van een ander erkennen en erop reageren.
- 11406 Kritisch luisteren naar de mening van anderen en de kern eruit halen.
- 11407 Een eigen mening formuleren en vergelijken met de mening van gesprekpartners.

ONTWIKKELING VAN ORIËNTATIE OP DE WERELD

ORIËNTATIE OP DE SAMENLEVING

- Owsa1 Ervaren, onderzoeken, vaststellen en illustreren hoe mensen op verschillende manieren samenleven en groepen vormen
- Owsa4 Ervaren en vaststellen welke aspecten ondernemen duurzaam maken en zich daarover uitdrukken
- OWsa5 De ongelijke verdeling van welvaart en het onderscheid tussen welvaart en welzijn onderzoeken en illustreren en solidariteit waarderen
- OWsa9 Weten dat Vlaanderen, België en de Europese Unie elk een eigen bestuur hebben waar beslissingen worden genomen

ORIËNTATIE OP BEWEGINGSCULTUUR

- OWbc4 Weten waarom men zelf of anderen participeren aan de bewegingscultuur

ORIËNTATIE OP TIJD

- OWti1 Zich bewust worden van de persoonlijke en culturele beleving van tijd

ORIËNTATIE OP DE RUIMTE

- OWru3 De aarde waarderen als een plaats om te leven en dit uitdrukken; levenswijzen hier en elders met elkaar vergelijken
- OWru5 Een landschap gericht waarnemen en op eenvoudige wijze onderzoeken waarom het er zo uit ziet
- OWru9 De voor- en nadelen van duurzame en niet-duurzame manieren om mensen, dieren en goederen te verplaatsen vergelijken en illustreren

ORIËNTATIE OP TECHNIEK

- OWte1 Ervaren, onderzoeken en vaststellen hoe eenvoudige technische systemen gemaakt zijn van grondstoffen, ingrediënten, materialen en/of onderdelen
- OWte5 Vaststellen en uitdrukken hoe wetenschap , techniek en de samenleving elkaar beïnvloeden
- OWte9 Vaststellen en uitdrukken dat technische systemen nuttig, duurzaam , gevaarlijk en/of schadelijk kunnen zijn voor zichzelf, anderen, natuur of milieu

ORIËNTATIE OP NATUUR

- OWna1 De natuur actief opzoeken en waarderen
- OWna5 Ervaren, onderzoeken, vaststellen en uitdrukken hoe levende organismen door een specifieke (lichaams)bouw, houding of handeling aangepast zijn om in hun omgeving te functioneren en te overleven
- OWna7 Ervaren, onderzoeken, vaststellen en illustreren hoe mensen de natuur en het milieu zowel op een positieve als negatieve wijze beïnvloeden

ONTWIKKELING VAN WISKUNDIG DENKEN

LOGISCH EN WISKUNDIG DENKEN

- WDiw1 Inzien en vaststellen hoe men wiskunde en logisch denken kan gebruiken om problemen uit het dagelijkse leven op te lossen en daarbij waardering opbrengen voor wiskunde als dimensie van menselijke inventiviteit
- WDiw3 Wiskundige problemen oplossen in betekenisvolle situaties binnen en buiten de klas en de redeneringen daarbij onderbouwen, vergelijken, bijsturen, weergeven en beoordelen
- WDiw5 Wiskundige gegevens correct en nauwkeurig interpreteren en wiskundige redeneringen op verschillende manieren weergeven
- grafieken

MEDIAKUNDIGE ONTWIKKELING

MEDIAWIJSHEID

- MEmw1 Media enthousiast en positief aanwenden
- MEmw3 Media doordacht en zorgzaam aanwenden

MEDIAGELETTERDHEID

- MEge2 Passende mediamiddelen kiezen, gebruiken en combineren in functie van een beoogd doel
- MEge3 Mediacontent verwerken

MEDIAVAARDIGHEID

- Meva1 Technische en instrumentele computervaardigheden ontwikkelen
- Meva3 Digitale informatievaardigheden ontwikkelen

SOCIO-EMOTIONELE ONTWIKKELING

RELATIONELE VAARDIGHEDEN

- Serv1 Zich engageren in relaties, daar deugd aan beleven en zich daarover uitdrukken
- Serv2 De verscheidenheid van mensen als een rijkdom ervaren en deze benutten
- Serv3 Samenwerken met anderen en zo bijdragen aan het realiseren van een gemeenschappelijk doel
- Serv4 Bewust sociale rollen opnemen die zowel het individueel als het groepsbelang ten goede komen in diverse situaties en contexten
- Serv5 Oplossingsgericht omgaan met conflictsituaties, in respect voor zichzelf en de ander(en)

OMGAAN MET GEVOELENS EN BEHOEFTE

- SEgb1 Gevoelens en behoeften bij zichzelf en anderen beleven, aanvaarden, herkennen en in taal uitdrukken
- SEgb3 Zoeken naar mogelijkheden om, in respect voor zichzelf en de ander, aan eigen behoeften en die van anderen tegemoet te komen

INLEVINGSVERMOGEN

- SEiv1 Zich inleven in anderen, andere standpunten en situaties, zonder de eigen identiteit te verliezen
- SEiv2 De eigenheid en grenzen van anderen respecteren
- SEiv3 In het eigen gedrag rekening houden met de gevoelens en de behoeften van anderen zonder zichzelf te verliezen

ONTWIKKELEN VAN EEN INNERLIJK KOMPAS

IDENTITEIT

- Ikid1 Basisvertrouwen ontwikkelen
- Ikid2 Een positief, realistisch zelfbeeld opbouwen

WAARDENGEVOELIGHEID EN NORMBESEF

- IKwn1 Gevoelig zijn voor wat zinvol, goed, schoon, waardevol ... is voor zichzelf én voor anderen. Een persoonlijk geweten ontwikkelen
- IKwn2 Gewetensvol en verantwoord handelen
- IKwn3 Ervaren hoe waarden en normen kunnen verschillen naar gelang de context en de levensbeschouwelijke traditie

VEERKRACHT

- IKvk1 Plezier beleven en voldoening ervaren bij spelen, leren en leven
- IKvk4 Situaties die als moeilijk ervaren worden en frustraties ombuigen door te zoeken naar mogelijkheden om er bevrijdend mee om te gaan

ONTWIKKELING VAN INITIATIEF EN VERANTWOORDELIJKHEID

ZELFREGULEREND VERMOGEN

- IVzv1 Keuzes willen, durven en kunnen maken door betekenis te geven aan die keuzes en daar de verantwoordelijkheid voor opnemen
- IVzv2 Op een efficiënte manier informatie en leerervaringen opnemen, verwerken, weergeven (delen) en deze onthouden en inzetten bij nieuwe ervaringen en in complexere situaties
- IVzv3 Doelgericht en efficiënt handelen door taken te plannen, uit te voeren, erop te reflecteren en waar nodig bij te sturen in functie van zelfredzaam en zelfstandig functioneren
- IVzv4 Specifieke strategieën inzetten om vragen, opdrachten, uitdagingen en problemen efficiënt aan te pakken
- IVzv5 Op een constructieve manier met feedback omgaan

ONDERZOEKSCOMPETENTIES

- IVoc1 Nieuwsgierig zijn naar en bereidheid tonen om het nieuwe te ontdekken en erover te leren
- IVoc2 Exploreren en experimenteren in de wereld rondom zich
- IVoc5 Informatiebronnen hanteren

ONDERNEMINGSZIN

- Ivoz1 Initiatief nemen. Een eigen idee, beweging, project of activiteit enthousiast en volhardend vorm en inhoud geven: basisvertrouwen ontwikkelen
- Ivoz2 Creatief denken en daarbij nieuwe paden durven bewandelen
- Ivoz3 Noden en uitdagingen detecteren en er mogelijkheden en innovatieve oplossingen voor bedenken

GEZONDE EN VEILIGE LEVENSTIJL

- IVgv1 Zorg dragen voor de eigen mentale, sociale en fysieke gezondheid en veiligheid en die van anderen en daarbij aandacht hebben voor:
 - Beweging, houding, sedentair gedrag, rust en slaap
 - Gezondheid en milieu
 - Lichaamshygiëne
 - Voeding
- IVgv2 Inschatten hoe gedrags- en omgevingsfactoren de gezondheid en veiligheid beïnvloeden en op basis daarvan, binnen veilige grenzen, risico's durven nemen

ENGAGEMENT VOOR DUURZAAM SAMENLEVEN

- IVds1 De complexiteit van gebeurtenissen in de wereld ervaren, vaststellen en uitdrukken welke de gevolgen ervan zijn hier en elders, nu en later
- IVds3 Bijdragen aan een zinvolle samenleving waar een plaats is voor iedereen en respectvol omgaan met en zorgen voor de kwetsbare ander
- IVds4 Zorgzaam omgaan met de schepping, zich inzetten voor een leefbare planeet
- IVds5 Bewust omgaan met consumeren

MOTORISCHE EN ZINTUIGELIJKE ONTWIKKELING

ZINTUIGELIJKE ONTWIKKELING

MZzo1 Gericht en intens waarnemen met de zintuigen

- Zien
- Horen
- Voelen

MZzo2 Adequaat reageren op zintuiglijke impulsen

LICHAAMS- EN BEWEGINGSPERCEPTIE

MZlb1 Het eigen lichaam aanvoelen en rekening houden met zijn lichaamsgrenzen en -verhoudingen

KLEINMOTORISCH BEWEGEN

MZkm1 Zelfredzaam zijn in het uitvoeren van manipulatieve handelingen in verschillende situaties; deze handelingen nauwkeurig, gedoseerd en ontspannen uitvoeren

MZkm2 Functionele grepen gedifferentieerd gebruiken voor het hanteren van voorwerpen

MZkm3 Spraak- en gezichtsmotoriek beheersen

TAAIONTWIKKELING

TALIGE GRONDHOUDING

TOtg4 Mondeling en schriftelijk willen en durven communiceren en het nut daarvan inzien

TOtg5 Bereid zijn om taal correct, verzorgd en gepast te gebruiken

MONDELINGE TAALVAARDIGHEID - NEDERLANDS

TOmn1 Een mondelinge boodschap verwerken

TOmn2 Een mondelinge boodschap overbrengen

TOmn3 Actief deelnemen aan een gesprek

SCHRIFTELIJKE TAALVAARDIGHEID - NEDERLANDS

TOsn1 Een schriftelijke boodschap verwerken

TOsn2 Voldoende vlot kunnen lezen om leeftijdsadequate teksten te begrijpen

TOsn3 Een schriftelijke boodschap overbrengen

WETENSCHAPPEN EN TECHNIEK

NATUUR

- Wet 1 De leerlingen kunnen gerichte waarnemingen met alle zintuigen verwoorden en op systematische wijze noteren.
- Wet 8 De leerlingen kunnen de functie van belangrijke organen die betrokken zijn bij de ademhaling, spijsvertering en bloedsomloop in het menselijk lichaam op een eenvoudige wijze verwoorden.
- Wet 9 De leerlingen kunnen de functie van de zintuigen, het skelet en de spieren op een eenvoudige wijze verwoorden.
- Wet 25 De leerlingen kunnen het verband tussen gezonde en ongezonde levensgewoonten en het functioneren van het eigen lichaam, uitleggen.
- Wet 26 De leerlingen kunnen het inzicht dat bepaalde ziekteverschijnselen en handicaps niet altijd vermeden kunnen worden, verwoorden.
- Wet 27 De leerlingen kunnen de relatie tussen de verminderde kans op ziekte en ongevallen en het nemen van voorzorgen, verwoorden.
- Wet 32 De leerlingen kunnen de positieve en negatieve beïnvloeding van de mens op het milieu met concrete voorbeelden uit hun omgeving illustreren.
- Wet 33 De leerlingen kunnen met concrete voorbeelden uit hun omgeving de vaak tegengestelde belangen die ten grondslag liggen aan milieuproblemen, illustreren.
- Wet 34 De leerlingen kunnen vanuit het besef dat de mens voor zijn levensbehoeften afhankelijk is van het natuurlijk leefmilieu, respect en zorg voor de natuur tonen.

TECHNIEK

- Wet 52 De leerlingen kunnen hygiënisch, nauwkeurig, veilig en zorgzaam werken.
- Wet 53 De leerlingen kunnen de beïnvloeding tussen techniek en samenleving illustreren.
- Wet 54 De leerlingen kunnen het nut, het gevaar en/of schadelijke gevolgen van technische systemen voor henzelf, anderen of voor natuur en milieu aan de hand van voorbeelden uit verschillende toepassingsgebieden van technieken, illustreren.

WISKUNDE

Algemeen

Wis 54 De leerlingen kunnen cijfermateriaal, tabellen en berekeningen die worden gebruikt om de eigen omgeving om te informeren, kritisch bekijken en verwoorden.

DIGITALE GELETTERDHEID

ICT-basisvaardigheden

- Ict 1 De leerlingen hebben een positieve houding tegenover ICT en zijn bereid ICT te gebruiken om hen te ondersteunen bij het leren.
- Ict 2 De leerlingen kunnen ICT op een veilige, verantwoorde en doelmatige manier gebruiken.
- Ict 6 De leerlingen kunnen met behulp van ICT voor hen bestemde digitale informatie opzoeken, verwerken en bewaren.

LEREN LEREN

Leren leren

- Lel 1 De leerlingen kunnen losse gegevens verwerven en gebruiken door ze betekenis te geven en te memoriseren.
- Lel 2 De leerlingen kunnen op systematische wijze verschillende informatiebronnen op hun niveau zelfstandig gebruiken.

MENS EN MAATSCHAPPIJ

MENS

- Mem 1 De leerlingen kunnen in een niet-conflictgeladen situatie, eigen indrukken, gevoelens, verlangens, gedachten en waarden spontaan uitdrukken.

MAATSCHAPPIJ

- Mem 11 De leerlingen kunnen met een zelfgekozen voorbeeld het nut en het belang van een collectieve voorziening waarvoor de overheid zorg draagt, verwoorden.
- Mem 13 De leerlingen kunnen bereidheid tonen om actieve en passieve vormen van vrijetijdsbesteding te onderzoeken en te evalueren.
- Mem 14 De leerlingen kunnen in hun omgang met leeftijdsgenoten op discrete wijze rekening houden met het inzicht dat niet alle kinderen in hetzelfde type gezin wonen als zijzelf.
- Mem 22 De leerlingen kunnen de wijze waarop internationale organisaties ernaar streven om het welzijn en/of de vrede in de wereld te bevorderen, illustreren.
- Mem 23 De leerlingen kunnen het gegeven dat Vlaanderen een van de gemeenschappen is van het federale België en dat België deel uitmaakt van de Europese Unie, duiden en het gegeven dat iedere gemeenschap, het federale België en de Europese Unie een eigen bestuur heeft waar beslissingen genomen worden, duiden.

TIJD

Mem 27 De leerlingen kunnen in een kleine groep voor een welomschreven opdracht een taakverdeling en planning in de tijd opmaken.

RUIMTE

Mem 35d De leerlingen kunnen op een plattegrond van de eigen school, gemeente of stad de voor hun bekende plaatsen terugvinden

Mem 35f De leerlingen kunnen aan een bekende volwassene hun naam, gemeente en straat waar ze wonen, meedelen.

Mem 43 De leerlingen kunnen in de realiteit op een gepaste kaart een landelijke, stedelijke, toeristische en industriële omgeving: - aanduiden - van elkaar onderscheiden.

BRONGEBRUIK

Mem 53 De leerlingen kunnen op hun niveau verschillende informatiebronnen raadplegen.

SOCIALE VAARDIGHEDEN

RELATIEWIJZEN

Sov 2 De leerlingen kunnen in omgang met anderen respect en waardering opbrengen.

Sov 5 De leerlingen kunnen bij groepstaken leiding geven en onder leiding van een medeleerling meewerken.

Sov 6 De leerlingen kunnen kritisch zijn en een eigen mening formuleren.

GESPREKSCONVENTIES

Sov 11 De leerlingen kunnen samenwerken met anderen, zonder onderscheid van sociale achtergrond, geslacht of etnische origine.

OVERKOEPELEND

Sov 22a De leerlingen kunnen de eigen emoties en basisgevoelens (positieve en negatieve) uiten.

Sov 27a De leerlingen kunnen een sociaal probleem: - identificeren - omschrijven - mogelijke oorzaken verwoorden - gericht naar (mogelijke) oplossingen zoeken.

Sov 31a De leerlingen kunnen het woord in een groepsgesprek nemen.

Sov 34a De leerlingen kunnen omgangsvormen, leefregels en afspraken die van belang zijn voor het samenleven in een groep verwoorden.

LUISTEREN

- Ned 1 De leerlingen kunnen de informatie achterhalen in een voor hen bestemde mededeling met betrekking tot het school- en klasgebeuren.
- Ned 7 De leerlingen kunnen de informatie ordenen bij een voor hen bestemde informatieve tv-uitzending op persoonlijke en overzichtelijke wijze.
- Ned 9 De leerlingen kunnen op basis van, hetzij de eigen mening, hetzij informatie uit andere bronnen, de informatie beoordelen die voortkomt in een gesprek met bekende leeftijdgenoten.

SPREKEN

- Ned 44 De leerlingen kunnen het gepaste taalregister hanteren als ze aan leeftijdgenoten over zichzelf informatie verschaffen.
- Ned 46 De leerlingen kunnen het gepaste taalregister hanteren als ze over een op school behandeld onderwerp aan de leerkracht verslag uitbrengen.
- Ned 48 De leerlingen kunnen het gepaste taalregister hanteren als ze vragen van de leerkracht in verband met een behandeld onderwerp beantwoorden.
- Ned 50 De leerlingen kunnen het gepaste taalregister hanteren als ze bij een behandeld onderwerp vragen stellen die begrepen en beantwoord kunnen worden door leeftijdgenoten.
- Ned 51 De leerlingen kunnen het gepaste taalregister hanteren als ze een instructie geven zodat iemand die vertrouwd is met de situatie ze kan uitvoeren.
- Ned 56a De leerlingen kunnen respect voor de gesprekspartners tonen.

LEZEN

- Ned 78 De leerlingen kunnen de informatie achterhalen in voor hen bestemde instructies voor handelingen van gevarieerde aard.
- Ned 79 De leerlingen kunnen de informatie achterhalen in de gegevens in schema's en tabellen ten dienste van het publiek.
- Ned 81 De leerlingen kunnen de informatie ordenen die voorkomt in voor hen bestemde school- en studieteksten en instructies bij schoolopdrachten.

SCHRIJVEN

- Ned 116 De leerlingen kunnen overzichten, aantekeningen, mededelingen op- en overschrijven.
- Ned 120 De leerlingen kunnen een formulier met informatie over henzelf invullen
- Ned 121 De leerlingen kunnen op vragen over verwerkte inhoud en schrijftelijk antwoorden.